

5. Persondataloven

Persondataloven er indført bl.a. med det formål at sikre en så god beskyttelse af borgerne som muligt i forhold til den behandling, der finder sted af personoplysninger, og reglerne skal også iagttages af de indsamlede organisationer.

Loven gælder principielt for enhver behandling af personoplysninger. Anvendelsesområdet er i loven angivet som den behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling eller den behandling, som er eller vil blive indeholdt i et register, hvis der er tale om ikke-elektronisk behandling. Loven gælder også for digital lyd- og billedgengivelse, hvori der indgår personoplysninger.

Bestemmelserne i loven udgør de retlige rammer for den udnyttelse af mulighederne for at behandle personoplysninger elektronisk, som de fleste virksomheder, foreninger, organisationer mv. i dag benytter sig af.

Loven gælder for såvel den offentlige som den private sektor. Indenfor den private sektor er det både erhvervsvirksomheder og organisationer, som altså de indsamlede organisationer, der er omfattet. Der er i høj grad anledning til at være opmærksom på lovens bestemmelser. Det forventes, at der i stadig stigende grad vil blive fokus på overholdelsen af bestemmelserne. En gennemgang af de interne forretningsgange med henblik på at sikre reglernes overholdelse er således anbefalelsesværdig. I et strategisk perspektiv kan denne gennemgang om nødvendigt kombineres med en undersøgelse af, om forretningsgangene med fordel kan rationaliseres og optimeres.

5.1. Indsamling, behandling, behandlingssikkerhed, videregivelse og oplysningspligt

Indsamling

Indsamlingen af oplysninger skal ske til et udtrykkeligt angivet sagligt formål, og oplysningerne skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelsen af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles.

Behandling

Ved behandling forstår man enhver form for håndtering af oplysninger, såsom indsamling, registrering, systematisering, opbevaring, søgning etc. Den behandling af oplysningerne, organisationerne iværksætter, skal tilrettelægges således, at der foretages en fornøden ajourføring og kontrol med henblik på at sikre, at begrebet god databehandling hele tiden overholdes. Indsamlede oplysninger må således ikke opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum, end nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles. Hvor længe opbevaring af identificerbare oplysninger kan ske, kan være forskelligt alt afhængig af hvilken situation, der er tale om. Der vil blive lagt afgørende vægt på, om den dataansvarlige kan angive et eller flere saglige formål med en fortsat opbevaring. Et princip, hvorefter der opbevares oplysninger, så længe der ikke er indtrådt forældelse, fx i forhold til en indberetning til Skat, vil formentlig være sagligt, hvorimod et princip om altid at beholde oplysninger i mindst 10 år, for eventuelt at kunne reaktivere tidligere bidragydere, næppe vil blive anset som sagligt.

Den dataansvarlige er ikke en bestemt person i organisationen, selvom den pågældende har spørgsmål i relation til behandlingen af personoplysninger som sit ansvarsområde, men er selve den juridiske enhed, det vil sige organisationen.

Behandling af oplysninger må som udgangspunkt kun finde sted, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke hertil. Herudover kan behandling også finde sted, hvis der fx er tale om, at behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave i samfundets interesse, er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, eller der foreligger en af de andre situationer angivet i § 6, stk. 1.

Behandlingssikkerhed

I relation til den offentlige forvaltning, samt i forhold til domstolene, er der udarbejdet en bekendtgørelse, som fastsætter [nærmere regler om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger](#). Private dataansvarlige, der opererer på et niveau som de indsamlede organisationer, bør træffe de samme sikkerhedsforanstaltninger, som kræves af den offentlige forvaltning. Særligt i forhold til opbevaringen af personnumre og den adgang, der er til oplysningerne herom, bør det nøje overvejes, om sikkerheden er tilstrækkelig god, eller om der fx er uvedkommende, som har, eller let kan få, adgang til disse oplysninger.

Såfremt sikkerheden ikke er tilstrækkelig god, skal der træffes de nødvendige forholdsregler med henblik på de fornødne ændringer heraf.

Videregivelse

En virksomhed må ikke videregive oplysninger om en forbruger til en anden virksomhed til brug ved markedsføring, eller anvende oplysningerne på vegne af en anden virksomhed i dette øjemed, med mindre forbrugeren har givet sit udtrykkelige samtykke hertil. Det følger af formuleringen af bestemmelsen i § 6, stk. 2, at videregivelse af oplysninger om forbrugere fra andre end erhvervsvirksomheder ikke direkte er omfattet af bestemmelsen. Det må anbefales, at organisationerne undlader sådan videregivelse, også selvom der skulle være hjemmel hertil i fx vedtægterne.

Det betyder med andre ord, at man ikke må sælge, leje eller bytte sine oplysninger om medlemmer og/eller bidragydere til andre organisationer, virksomheder eller privatpersoner.

Oplysningspligt

Der skal gives oplysninger overfor den registrerede om bl.a. den dataansvarliges identitet, formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, reglerne om indsigt mv. Oplysningerne skal gives på den dataansvarliges eget initiativ. Oplysninger, som den registrerede i forvejen er bekendt med, behøver man ikke informere om.

5.2. De følsomme oplysninger

De såkaldt følsomme oplysninger er defineret i lovens §§ 7 og 8. Mens § 8 omhandler oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold, det der betegnes som andre følsomme oplysninger, og som ikke må behandles af den offentlige forvaltning, medmindre visse betingelser er opfyldt, er det bestemmelserne i § 7, om de følsomme oplysninger, der har umiddelbar betydning for de indsamlede organisationer.

Efter § 7, stk. 1, må man ikke behandle oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold og oplysninger om helbreds- og seksuelle forhold, medmindre der er givet udtrykkeligt samtykke, behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser, hvor den registrerede ikke fysisk eller juridisk er i stand til at give sit samtykke, behandlingen vedrører oplysninger, som er blevet offentliggjort af den registrerede, eller behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.

Af § 7, stk. 4, fremgår direkte, at en stiftelse, en forening eller en anden almennyttig organisation, hvis sigte er af politisk, filosofisk, religiøs eller faglig art, inden for rammerne af sin virksomhed kan foretage behandling af de førnævnte oplysninger om organisationens medlemmer eller personer, der på grund af organisationens formål er i regelmæssig kontakt med denne. Videregivelse af sådanne oplysninger kan dog kun finde sted, hvis den registrerede har meddelt sit udtrykkelige samtykke hertil, eller der foreligger en af de førnævnte situationer, hvor der gøres undtagelse fra kravet om samtykke. Af kommentaren til loven fremgår, at der sigtes til ikke-kommercielle organisationer, som må anses for at have en samfundsmæssig betydning.

Det siger i sig selv ikke nødvendigvis noget om bidragsyderes helbredstilstand, at de vælger at støtte en sygdomsbekæmpende organisation. Men spørgsmålet kan få betydning ved vurderingen af, om der er anmeldelsespligt eller ej, jvf. nedenfor.

Det kan ikke udelukkes, at det for nogle organisationer, vil være sagligt og relevant at foretage en sådan registrering af følsomme oplysninger, og så længe det sker indenfor rammerne af organisationens virksomhed, kommer dette ikke i konflikt med lovens bestemmelser.

5.3. Personnummer samt registrerings- og kontonummer Særligt om personnummer

Udgangspunktet for behandlingen af personnumre er, at det kun må ske, hvis det følger af en lov, eller hvis den registrerede udtrykkeligt har givet sit samtykke hertil, og det tjener saglige formål. I forbindelse med indberetningen af gaver givet til almenvelgørende foreninger er der mulighed for at opnå ligningsmæssigt fradrag herfor. Denne adgang forudsætter, at personnummeret registreres, og at der sker indberetning om betalingerne for den person, som står bag det pågældende personnummer. Skat anfører selv i sin vejledning om fradrag for donationer til almenvelgørende

foreninger, at man ved oplysningen om sit personnummer giver foreningen ret til at benytte dette til indberetningen til Skat. Det anføres videre, at personnummeret udelukkende bliver brugt til dette formål.

Det følger heraf, at personnummeret ikke må anvendes til andre formål, som fx udsendelse af information, der er aldersspecifik, eller materiale i forbindelse med givernes fødselsdage etc.

Da Skat gennem vejledningen allerede har givet bidragydere en forventning i forhold til håndteringen af personnummeret anbefales det, at der standardmæssigt afgives oplysning om, at der alene sker registrering af personnumret af hensyn til indberetningen til Skat, og at der herudover ikke sker behandling af personnummeret.

Personnummeret må kun være tilgængeligt for de ansatte eller frivillige i organisationen, der har behov for at have adgang til det. Hvis der fx er fem medarbejdere i organisationen, og kun en af dem håndterer indbetalinger og medlemskartotek, må de øvrige fire ikke have adgang til personnummeret. En medlemsliste med personnumre, størrelsen af gavebidrag mv., må således heller ikke udskrives og stå frit fremme på kontoret.

Opsamling af cpr. nr. på hjemmeside

ISOBRO har fået en del henvendelser omkring opsamling af cpr. nr. via hjemmesiden.

Efter en dialog med datatilsynet kan vi oplyse følgende:

- En organisation må gerne indsamle cpr. nr. via sin hjemmeside. Men organisationen må ikke bede folk sende deres cpr. nr., medmindre det foregår på en side med kryptering. Det behøver ikke være stærk kryptering, som ved mere følsomme personoplysninger, men dog skal siden være krypteret.
- Organisationer må heller ikke bede bidragydere sende en e-mail med oplysninger om cpr. nr., medmindre mailen er krypteret.
- Organisationer må dog gerne skrive på sin hjemmeside, at den skal have cpr. nr. for at kunne indberette gaver. Organisationer må gerne lave en formular, som den anbefaler givne at udskrive, udfylde og returnere i brevposten. Organisationer kan evt. i højre side skrive alle kontaktdata dvs. også mailadresse, fax mv. hvilket gør det muligt for givne at se, at der også er alternativer til postbudet.
- Organisationer må altså ikke opfordre til at sløset omgang med følsomme data, men organisationer kan omvendt ikke forhindre, at folk ikke ønsker at benytte samme datasikkerhed, som den ifølge loven skal yde.
- Det kan eksemplificeres på følgende måde: Hvis en kvinde skriver en mail til en organisation Red Mariehønsene med følgende ordlyd:

”Hej, jeg hedder Marie Hønmor, jeg er medlem af Red Mariehønsene, og sender hermed mit cpr. nr. 12121962-1212 så jeg kan få fradrag for min gave. venlig hilsen Marie”

Så er det selvfølgelig OK, men foreningen må ikke besvare mailen fra Marie og lade hendes tekst indgå.

Særligt om registrerings- og kontonummer

For at kunne oprette en Betalingsserviceaftale er det nødvendigt at have person-, registrerings- og kontonummer. Vi har tidligere understreget, at det ikke er lovligt at opbevare registrerings- og kontonummeret efter Betalingsserviceaftalen er etableret. Men i henhold til betalingstjenesteloven, som trådte i kraft i 2009, kan kunden gøre indsigelse mod betalingen som uautoriseret i op til 13 måneder efter betalingsdagen. Det betyder, at nu skal kreditor kunne dokumentere, at der er indgået en aftale op til 13 mdr. efter aftaleforholdet ophører. Eventuelle blanketter skal opbevares i meget lang tid, og i øvrigt kun må bruges til at bevise aftaleforholdet.

5.4. Anmeldelsespligt

Det følger af bestemmelsen i § 49, stk. 1, nr. 6, at den behandling, der foretages af en forening eller lignende, i det omfang der alene behandles oplysninger om foreningens medlemmer, er undtaget fra anmeldelsespligt. Det, at foreningen samtidig behandler oplysninger om ansatte, medfører heller ikke, at der indtræder en anmeldelsespligt, da en sådan behandling også er undtaget, medmindre der er tale om en behandling af følsomme oplysninger vedrørende de ansatte.

Hvis der bliver tale om at overføre oplysninger til tredjelande, indtræder dog automatisk anmeldelsespligt, og Datatilsynets tilladelse til overførslen skal indhentes forud herfor. Af § 49, stk. 1, nr. 4, fremgår, at man også er undtaget fra anmeldelsespligten, når der behandles oplysninger om kunder, leverandører eller andre forretningsforbindelser, i det omfang behandlingen ikke omfatter oplysninger som er følsomme, jvf. § 7, stk. 1, og 8, stk. 4.

Der er ikke i loven indeholdt nogen definition af begrebet medlem, og det er ikke klarlagt, om den førnævnte undtagelsesbestemmelse også omfatter bidragydere, således at organisationer, som ikke har medlemmer men bidragydere, er undtaget fra anmeldelsespligten, når der behandles oplysninger om bidragyderne. Det er heller ikke klarlagt, om der er anmeldelsespligt, når der fx både behandles oplysninger om medlemmer og om bidragydere.

Eftersom forholdene ikke er afklaret af Datatilsynet, er det et åbent spørgsmål, hvorledes organisationer, som ikke har medlemmer men kun bidragydere, og organisationer, der har såvel medlemmer som bidragydere, der ikke er medlemmer, skal forholde sig. Tages ordlyden bogstaveligt, skal der foretages anmeldelse til Datatilsynet, såfremt der behandles oplysninger om andre end medlemmer.

De organisationer, der alene har bidragydere, eller som behandler oplysninger for såvel bidragydere og medlemmer, opfordres på denne baggrund til at afklare deres eventuelle anmeldelsespligt med Datatilsynet. ISOBRO er dog bekendt med at flere organisationer har fået oplyst fra Datatilsynet, at de som udgangspunkt sidestiller bidragydere med medlemmer.

Nærmere oplysninger kan fås hos www.datatilsynet.dk

Såfremt den dataansvarlige vurderer, at der skal foretages en anmeldelse til Datatilsynet, kan denne [anmeldelsesblanket](#) benyttes.

5.5. Kort og godt om persondataloven

En forening eller almennyttig organisation, hvis sigte er af politisk, filosofisk, religiøs eller faglig art, må gerne inden for rammerne af sin virksomhed foretage behandling af oplysninger om organisationens medlemmer eller personer, der på grund af organisationens formål er i regelmæssig kontakt med denne.

En forening må gerne opbevare CPR-nr. med henblik på indberetning af gaver til Skat. CPR-nr. må dog kun være tilgængeligt for de medarbejdere i organisationen, der har brug for det i forhold til en opgaves udførelse.

Efter betalingstjenesteloven trådte i kraft i 2009 er der øget fokus på, hvornår en betalingsaftale er gyldig. Nu skal kreditor kunne dokumentere, at der er indgået en aftale op til 13 mdr. efter aftaleforholdes ophør. Det betyder, at eventuelle blanketter / bekræftelsesbreve skal opbevares i meget lang tid, og i øvrigt kun må bruges til at bevise aftaleforholdet.